

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserat sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izveniški nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejeman:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta : 13 „ — „
četrt : 6 „ 50 „
mesec : 2 „ 20 „

V upravnishvu prejeman:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10 „ — „
četrt : 5 „ — „
mesec : 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 253.

V Ljubljani, v ponedeljek 4. novembra 1901.

Letnik XXIX.

Strankarski shod avstrijske soc.-dem. na Dunaju.

V socialni demokraciji sta dve struji: Ena, stara, prvotna struja, se drži še vedno načela, da se morajo proletarci vsega sveta združiti v internacionalno zvezo, katera mora v veliki revoluciji pokončati vse sedanje državno-pravne neredbe, da se potem vpelje gospodarstvo proletariata v novi državi svobode in bratstva. Ta struja je republikanska in dela na boj proti »buržoazijskim« strankam. Kompromisov in rednega parlamentarnega dela ta stranka ne more dovoliti, ker to samo zavlačuje izvršitev njenega programa.

Druga struja pa je milejša in prizanesljivejša. Ona zahteva, da se socialni demokratje udeležijo političnega boja, da sodelujejo v parlamentu z drugimi stanovi za javni blagor, ter da v mirnem političnem razvoju dosežejo pravice, ki jih zahteva delavstvo. Na čelu prvi struji, katera res izraža Marxov nauk v njegovi prvotni izvorni obliki, stojita Bebel in Kautsky, na čelu drugi, politično milejši, pa Bernstein. Bebel in Bernstein sta se bila udarila že pri lanskem shodu nemške socialne demokracije. Zmagal je Bebel. In zdaj na Dunaju pri strankarskem shodu avstrijske socialne demokracije se križata zopet ti dve struji.

Načrt socijalno-demokratičnega programa.

Glavna točka tega shoda je revizija strankinega programa. Novi načrt, o katerem poroča dr. Adler, se v nekaterih točkah zelo razlikuje od hainfeldskega programa. Tu podajemo ta načrt, ki izraža bistvo avstrijske socialne demokracije:

»Avstrijska socialna demokracija (v hainfeldskem programu se glasi naslov stranke: Socialnodemokratična delavska stranka v Avstriji) hoče doseči za vse ljudstvo brez razlike narodnosti, plemena in spola osvobojenje iz vezi gospodarske odvisnosti, političnega brezpravja in duševnega siromaštva. Vzrok sedanjih razmer ni v posameznih političnih ustanovah, ampak

v tem dejstvu, ki vlada vse bistvo vseh družabnih razmer, v dejstvu, da so sredstva za dela monopolizirana v rokah nekaterih posestnikov. Posestnik delavske sile, delavski stan, postane tako vedno bolj odvisen od posestnika delavskih sredstev in zemljišča, od sloja veleposestnikov in kapitalistov, katerega politično in gospodarsko gospodarstvo je izraženo v današnji slojni državi. (V hainfeldskem programu se veleposestvo ne imenuje.)

Tehnični napredek, naraščajoča koncentracija proizvodnje in posesti, združenje vse gospodarske sile v rokah kapitalistov in kapitalističnih zvez ima ta učinek, da izgubé vedno večji krogi prej samostojnih majhnih podjetnikov svoja proizvodna sredstva in prihajajo kot doinarji ali nastavljenici direktno ali indirektno v odvisnost od kapitalistov, mali kmetje se pa izpreminjajo v zadolžene hlapce.

Način življenja vedno širjih slojev delavskega ljudstva prihaja v vedno hujše nasprotje k hitro naraščajoči produkcijski sili svoje lastne delavne moči in k pomnoževanju bogastva, katero so sami ustvarili. Krize in njim sledeče brezdelje in siromaštvo, ki izhajajo iz nerednosti kapitalističnega proizvodnje, pospešujejo in poostrejujejo ta razvoj.

Ce primerjamo ta »načrt« z dotičnimi točkami hainfeldskega programa, vidimo, da se je »teorija o nujnem ubošanju«, ki se je prej tako ostro naglašala, precej omilila.

Prej se je reklo, da so delavci »suznjii«, o privatni posesti je rekel hainfeldski program, da proizvoduje naraščajočo bedo množic (steigende Massenarmuth und wachsende Verelendung).

Načrt nadaljuje:

»Čim bolj pa razvoj kapitalizma proizvoduje naraščanje proletariata, tem bolj je proletariati prisiljen in zmožen, da začne boj proti njemu. Delavstvo prihaja do prepričanja, da s tem, da se izpodrine produkcija posameznikov, tudi zasebna posest postaja vedno bolj nepotrebna in škodljiva, in da se morajo za nove oblike skupnega proizvodnje ustvariti potrebni duševni in gmotni

pogoji, in da mora biti smoter boja za osvobojenje delavstva ta, da preidejo sredstva proizvodnje v posest ljudske celokupnosti.

Nositelj tega nujnega razvoja ne more biti nihče drugi, kakor ljudstvo, ki se je zbudilo k slojni zavesti, in proletariati, ki je organiziran za boj med sloji. Pravi program avstrijske socialne demokracije je, da se proletariati politično organizira, da se napolni z zavestjo svojega položaja in svoje naloge, da ga naredi sposobnega za boj duševno in telesno. Da to doseže, bo rabila vsa pripravna in naravnemu pravemu ljudskemu čutu primerna sredstva.

Avstrijska soc. demokracija bo v vseh političnih in gospodarskih vprašanjih vedno zastopala slojne interese proletariata in bo nasprotovala vsakemu zatemnenju in zakrivanju nasprotstev med stanovi, kakor tudi izrabljanju delavcev v službi gospodujočih strank. (Tega stavka ni v hainfeldskem programu.)

Avstrijska soc. demokracija je mednarodna stranka; ona obsoja predpravice narodne ravno tako, kakor predpravice rojstva in spola, posesti in pokoljenja, in izjavlja, da mora biti boj proti izkoriščevanju mednarodni, kakor je izkoriščevanje mednarodno. Ona obsoja in pobija vsako omejevanje svobode v izražanju misli, kakor tudi duševno jeroštvo države in cerkve v vsaki obliki. Ona hoče, da se delavski stanovi zakonito varujejo, in se bojuje zato, da dobi proletariati svoj pristojni vpliv na vse panoge javnega življenja.

Posamezne točke so podobne onim erfurtskega programa. Glede volivne pravice pravi načrt:

»Zahtevamo splošno, enako, direktno in tajno volivno pravico v državi, deželi in občini za vse državljane brez razlike spola od 20. leta naprej; proporcionalni volivni red; voliti se mora na dan, ki je po postavi praznik.«

V hainfeldskem programu je bil stavek, ki se indirektno izraža zoper sedanji parlamentarizem. Ta stavek je izpadel.

Zborovanje.

Prišlo je skoro 160 delegatov vseh narodnosti. Prišli so vsi socialno-demokratični državni poslanci. Njihovo taktiko v zbornici je razlagal Daszynski. V naslednji debati se je državnozbornska taktika socialnih demokratov jako ostro kritikovala. Dr. Stark se je jezil, da niso preprečili žganjarinske predloge, in da niso ugovarjali proti temu, da se je predlog o davku na vožne listke brez prvega branja izročil odseku. Vinarski z Dunaja je pa hučo prijel poslance, da so pomagali dr. Koerberju zopet krepiti staro Avstrijo. Socialni demokratje nimajo nobene koristi od tega, ako Avstrija še obstoji. Zato ni bilo prav, da so socialni demokratje podpirali investicije in s tem pripomogli, da je država zopet dobila nekak pogoj razvoja. Zato bi se morali pred vsem boriti, da se dobi splošna volivna pravica.

Muchitsch iz Gradca je pa očital Pernerstorferju, da je veliko premilo kritizoval vlado s § 14. To bi bil moral vse drugače bičati. Koerberja bi bili socialni demokratje sploh podpirati ne smeli, ampak mu bi bili morali samo nasprotovati. Državni zbor se mora bolj porabiti za agitacijo. Takozvana »dela« v zbornici ni treba. Socialni demokratje se naj oglašajo k besedi samo zato, da govore agitatorične govore. Oni morajo v državni zbornici govoriti zato, da pridejo ti govori med ljudi in da vnamejo potrebno navdušenje za agitacijo.

No, slednjič so pa vendar soglasno izrekli zaupanje poslancem. Govoril je tudi Bebel o carinskem tarifu. Zborovanje se je nadaljevalo.

Delavsko vprašanje na kmetijskih posestvih.

(D dalje.)

Pri nas se gleda le na hipni vseh, na prihodnost le malokdo misli. Tretji pomoček je parceliranje in razprodaja veleposestev. Akoravno je to z narodno-gospodarskega stališča opravi-

LISTEK.

Solo.

Pripovedka iz slovaškega, prev. —kl—.

Soba je polna dima in čadu. Človek ne vidi skoro za dva koraka pred seboj. Kakor v megli se pojavljajo in zopet zginejo postave, urno se menjajoč. Godci godejo — mladina se vrti.

V vasi je bilo žeganje.

Jaz, radoveden, kako se praznuje v vasi ta dan, sem šel si ga ogledat. Zvečer je sledil ples, med tem ko je pred obedom služila se slavnostna sv. maša.

Stopil sem v plesno »dvorano«, dokaj premajhno sobo za toliko navzočih. Par pri paru, noga pri nogi. Toda videl sem le malo, dim je zagrinjal vso sobo. K temu se je pridružil še tajnosten polumrak, kajti slaba svetloba petrolejeve svetilnice ni prodiral dima. Samo kadar je kak par priplesal k meni, takrat sem videl sence dveh postav. Mladenič z malim klobukom po strani, toda z dolgim, belim zakrivljenim peresom, se priklanja dekletu. Deklica je zala na pogled, kakor mi je bilo v naglici, s katero sta smuknila mimo, mogoče videti.

Gotovo je to par grlic, kateri si moram zopet ogledati, kadar prideta. Vsi se vrte, da jih je veselo videti, vsi kipe od bujne sile mladosti. Tu so prosti, udani zgolj veselju. Zabavajo se, radujejo se, da se drugi dan poprimejo zopet z rezko močjo in osveženi težkega dela.

Aha, že je zopet tukaj oni par! Uprav, kakor bi bila vedela, da ju hočem ogledati, obstaneta pred menoj ter odrineta le korakoma dalje. Uprav, kakor bi bila popolnoma pozabila na ples. On je imel zaprte oči, hotel si je nekaj bolje predstaviti, ali se v nekaj bolj zamisliti, v nekaj takošnega dobrega, prijetnega, po čemur koprnijo njegova duša. Lahko je to uganiti! Saj ve, koga ima pred seboj. Gotovo bo to ona, katero si želi njegovo srce, toda okoliščine so njima neprijazne, tako da si on sedaj s polnimi duški vživa to, kar mu drugičkrat ni mogoče. — Odšla sta.

Sedaj nisem videl nič posebnega več.

Ogledam se okrog. Tam v stranski sobi so sedeli starci okrog miz ter srkali vinsko kapljico, jeden več drugi manj. Oni, ki so več popivali, so delali velik trušč, ali pa so bili popolnoma tihi. Imeli so različne pogovore, vsak po svojem razumu.

Pri jedni mizi so sedeli kmetje, ki so

mi ugajali s svojo resnobo. Videti je bilo raz njih lic, da so se pogovarjali o važnih stvareh. Obstal sem ter za trenutek poslušal. Razgovarjali so se o politiki. Pridejo volitve in sedaj se posvetujejo, kako in kaj. Bili sta tam zastopani dve stranki. Kajti dva izmed njih sta se preganjala ves čas s pogledi, nikakor ne z najnežnejšimi. Jeden je bil debel, krepke rasti, ki je govoril počasi s prigrilom eneržije, drugi neznatni in tenek, pa je govoril z vrisočim glasom.

Od politike so prešli na osebne zadeve, a mene ni to več zanimalo, torej sem se vrnil v dvorano.

Hotel sem prekoračiti vso naokrog, toda to je bilo dovolj težavno radi velike gneče. Končno sem dospel k godcem. Polka je zvenela z urnim tempom. Godci niso bili ciganje. To je bila sloveča vaška godba, katero so povsod vabili. Kmetje sami svirajo na gosli, bas, klarinet in trobento. Jeden mladenič trobi, ostali so že postarani možje. Mladi se sedaj na deželi tako ne uče več; poprej je bil skoro vsak možak godec. Dedec, ki je sviral na basu, je pri tej godbi dremal, on je vedel vse mehanično na spomin — pa je tako tje v en dan rezal po basu ter zraven kimal z glavo. Klarinetist se je zelo trudil; gotovo je pripisoval svo-

jemu orodju največjo važnost, kajti glas klarineta se najbolj čuje ter sega v ušesa.

Ni mi bilo prestajati pri njih, torej sem šel dalje.

Stopil sem v kôt, kjer je stala miza in klop. Tam je nekdo sedel. Približal sem se, bil je to neki mladenič. Zdelo se mi je to čudno, kajti bilo je to nekaj nenavadnega. Bil je še mlad in takšni bodisi ali plešejo ali pa stojé, kadar ne dobé plesalke, ali kadar jim ta ni po volji. Ta pa je tu tiho sedel v kotu. Jaz pa ga tudi nisem dosti ogledoval, ker sem se oziral po plesalcih, kajti od tod se je nekoliko bolj videlo. Nakrat pa sem začul močan krčevit kašelj, ki se je oglasil iz kota, v katerem je ta mladenič sedel. To je bil strašen glas, ki je segal do srca; bilo je moči razbrati iz njega bližajočo se smrt. S sočutjem in radovedno pogledam tje. Glavo je imel pobešeno med kašljem, suha roka se je krčevito pritiskala na upadle prsi. Nisem mogel videti ga v lice.

Kašelj je prenehal, mladenič se je dvignil. Njegovo lice je bilo prijetno, celo zalo, bil je videti na njem sled bolezn, oči globoko vderte, na licu pa krvavo rudeče margo — grobove rože, kakor pravi narod. Oči je imel plave, ki so nekako zaspano

čeno, vendar se pri nas, kjer niso ta posestva toli obsežna, da bi jih ne mogel eden posestnik sam vzorno obdelovati in oskrbovati, to ne sponaša in ni na svojem pravem mestu. Naša posestva so najprimernejši sedež onih obitelj, iz katere sredine naj izhajajo najplemenitejši, najmarljivejši udje človeške družbe. Že samo iz tega vzroka bi jih morala štiti in negovati država in sploh človeštvo.

Če k temu prištejemo moralni vpliv, ki naj ga imajo na priprosti kmetijski stan s tem, da s strokovno umnim gospodarstvom dosežejo večji materijalen uspeh, ki naj zbuja k posnemanju, da z vpeljavo boljše živine, s pomočjo kmetijskih strojev delo ceneje in boljše izvršujejo, da uvedejo vse one nove in koristne naprave, ki sta jih veda in skušnja na kmetijskem polju pravim spoznala in potrdila, tedaj je njihov blagodejen pomen neprecenljiv.

V dosego tega namena je pa treba veleposestva smatrati za vse kaj drugega, kakor se jih ima dandanes.

Vsak, kdor ni za nobeno drugo rabo, smatra se sposobnim za kmetijski stan. Pogledjmo samo v druge stanove! Koliko poduka, truda, skrbij in dela potrebuje n. pr. trgovec, da si pribori blagostanje; kolikim nevarnostim je izpostavljen vsak trenutek, da ne izgubi velik del ali vse pridobljeno premoženje! Koliko pomočnikov in delavskih močij potrebuje, koliko telesnega in duševnega dela se stori pri tem! In jednako je pri vseh drugih stanovih.

Nastopil je tudi za veleposestva ter sploh za vsa obsežna posestva drug in nov čas, doba dela, duševnega in telesnega, kakor pri vseh drugih stanovih, ki pa zahteva, kakor povsod, svoj potreben vzdrževalni kapital. Ta kapital se mu je odvzel, in sicer n. pr. na Kranjskem skoro 8 milijonov goldinarjev vsa zemljiško-knjižna odveza, in vkljub temu naj procvita, to ni mogoče.

Ako hočemo, da se bodo ta posestva vzdržala ter da bodo nesla primerne dohodke, je neobhodno potrebno, da jim na čelu stoje možje strokovne omike, neumorne pridnosti in velikih skušenj.

Če za vsak stan pripravljamo mladino s potrebnimi šolami, da si zadobi potrebne splošne in stanovske izobrazbenosti, če povsod polagamo na korenito dobro vzgojo največjo pozornost in če povsod samo tam z zaupanjem pričakujemo dobrega uspeha, kjer se v mnogoletnem neoporečenem delovanju pokaže sad, tedaj mora ta resnica tudi za poljedelčev poklic veljati. Iz tega sledi: Veleposestva se bodo pri nas samo tedaj obdržala in procvitala, ako bodo imela na čelu vedno strokovno izobrazbene gospodarje, njim za pomočnike pa enako omikane oskrbnike in upravnike.

Ti sami ob sebi ne bodo izvrševali poljedelska dela, potrebovali in vzgojili si bodo pripravni in dobri gledale plesalce. Njih izraz je bil krasen; zrkalila se je v njih nekaka nepomirljiva težnja.

Njegova obleka je bila priprosta, ne tako »za parado«, kakor mnogih drugih mladeničev, toda bilo je videti, kako je lastnik skrbel za red in snago. Bilo je to znamenje, da mladenič ni baš premožen.

Začel me je zelo zanimati, takoj mi je postal simpatičen. Toda nisem hotel brez prestanka zreti, da ne bi videl, da ga pozorno opazujem, ter se ne čutil v zadregi.

Takoj sem si pojasnil, čemu mladenič ne pleše. Ne more, pljuča mu ne pusté. Pomiloval sem ga; on je videl v plesu razkošje, koprnol po njem, toda ni mu bilo dovoljeno. Jezil se je, bolelo ga je to, dalje ni mogel več mirno sedeti. Njegove oči so se nekako zlobno ozirale po plesalcih. Znovič se ga je polastil kašelj. Pred njim je stalo vino; napil se ga je in zdelo se ti je, da mu je odleglo.

Že nisem mogel več odtrgati od njega oči, neprestano so bile vprte vanj. Za me se ni zmenil, bil je ves zamaknjen v ples. Da zdelo se ti je, kakor bi bile iskale nekoga med množico njegove oči — nemara so ga že našle — kajti odsev pomirjenja, pa zopet jeze se je pojavil v njih.

(Dalje prih.)

delavski stan in naraščaj. Kakor si n. pr. tovarne svoje delavce same še le vzgojujejo, da so za vsa v njih potrebna dela sposobni, tako, da čim težavneje in čim finnejše je delo, tem dražje plačuje dotične delavce, istotako bodo pravi, izkušeni in izobraženi gospodarji si znali pridobiti mladih ljudi, kateri bodo postali n. pr. dobri delavci v novih vinogradih, dobri delavci pri strojih, skrbni, zanesljivi in izkušeni posli itd., z eno besedo, v poljedelčev stan bodo našel pristop strokovni razum, združen s pravo pridnostjo, in taki delavci bodo v svojem poklicu ne le porabni, zanesljivi in bodo svoje plačilo zaslužili, ampak oni bodo z zanimanjem sledili vspehom in težnjam svojih gospodarjev. Taki delavci ne bodo slepo orodje in mehanični pomočniki, oni bodo z razumom delujoča človeška moč, katerim je pred vsem ležeče na vspehu dovršenega dela. Njih plača bodo tudi po vspehih cenjena in plačana, kakor se to povsod drugje vrši. Zato pa bodo dobil delavec veselje do napredka, on se bode liki vsem delavcem drugih stanov izobrazeval in skušal svoje od Boga podeljene darove boljše izkoristiti. In tedaj bode naš delavec na kmetijskem polju postal sličen svojim sodrugom v drugih stanovih, samo da ga ne bodo tlačile iste napake, kakor so v velikih mestih vsled tamšnjih razvad in draginj.

Taki delavci ne bodo takrat prišli na delo, ko jih bode gospodar klical, prej in pozneje naj se pa ukvarjajo, s čimur hočejo in naj živijo kakor hočejo, ampak oni bodo smatrali veleposestvo za isti objekt, kateri jim bode dajal leto in dan gotovega zaslužka, svojo eksistenco. Menjavali bodo gospodarji, delavci bodo liki fundus instructus ostali in se bodo pomlajevali in le prevelika množitev si bode iskala drugje zaslužka in eksistence. Kakor tovarne ostanejo, če tudi lastniki umro ali menjajo, tako bodo posestva ostala in nje delavske moči.

Tonalogosoprevzela dandanes veleposestva in obsežna posestva; kdor prav razume njih pomen, ta se ne bode navadno pritoževal nad pomanjkanjem delavskih močij in poslov; kdor jih smatra za »molzno kravo«, kar je splošno, ta se ne čudi, ako mu gre vse narobe. Vsak delavec je vreden svojega zaslužka, vsak si skuša in si mora priboriti eksistenco, vsak zahteva človeško ravnanje, zato je nastopila doba obče omike, in kdor računi s temi faktorji, ta shaja tudi dandanes.

Ker je pa le malo takih posestnikov, ki bi znali prav ceniti človeško moč in si jo trajno pridobiti, zato je pa dandanes tako žalostno z našimi veleposestniki in bode še slabše. Na eni strani se mora izseljevati naš narod zaradi nestalnega in slabega zaslužka, na drugi strani trpi pa ravno prvi sloj v državi najobčutnejšo škodo. Tu je treba organizacije in obema bode pomagano. Potrebujemo krvavo strokovno izobrazbene posestnike in kmetijskemu stanu in delavcem na kmetijskih posestvih bode nastopila boljša bodočnost in ž njim celemu našem narodu!

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. novembra.

Postlanska zbornica

bo danes nadaljevala in, kakor trdijo vladni krogi, tudi zaključila prvo branje državnega proračuna. Ta trditev je pa precej drzna, kajti današnja seja se prične še le po tretji uri, kot govorniki pa nastopijo še Axman, Biankini, Kos in Wolf, ki gotovo ne bodo oddali le kratkih izjav. Potem pa sledé še mnogi stvarni in nestvarni popravki, ki bodo znatno zavlačevali konec razprave. Če se prvo branje res danes završi, bo proračunski odsek takoj jutri pričel z delom. Prvo posvetovanje v odseku bo pa veljalo le bolj vprašanju, kako naj se okrajša proračunska razprava, da bo rešena v čim najkrajšem času. Načelnik odseka je posl. dr. Kathrein, ki bo v tem oziru stavil takoj gotov predlog. Pripomniti pa treba, da imajo Cehi v od-

seku sedem članov, le v predsedstvu niso zastopani.

Kardinal Perraud o izgonu francoskih kongregacij.

Škof v Autunu, kardinal Perraud, se je te dni vrnil s svojega potovanja v Rim ter izdal posebno pastirsko pismo, v katerem se peča z gonjo proti francoskim kongregacijam in sploh proti katoliki cerkvi. Kardinal pravi mej drugim: V trenutku, ko vam pišem te vrstice, so oropali Francoze in Francozinje, katerih pregreha obstoji edino v tem, da so se posvetili izključno delu za Boga, vseh pravic, ki jih vsakemu najmanjšemu državljanu zajamčuje ustava in katere načelo obljublja svoboda, enakost in bratstvo. Gotovo število teh trpinov je že nastopilo pot prognanstva in ostavilo dela, ki so bila posvečena le blagru človeške družbe, drugi pa še čakajo konečne razsodbe. To je občuten udarec za organizem katoliške cerkve. — Potem pa omenja, da bo ta gonja imela še mnogo usodnejše posledice za Francijo samo, ki bo morala prevzeti v svojo oskrb toliko tisoč revežev vsake vrste, za katere jej sedaj ni bilo treba trošiti niti vinarja. Kako se bo pri tem godilo davkoplačevalcem in pa ubožcem, pokazala bo bližnja bodočnost.

Francosko-turški razpor

se bliža sicer konečni mirni rešitvi, toda definitivno ta preporna zadeva vkljub temu še ni rešena. Sultanova trmoglavost se je sicer za trenutek nekoliko omeščala, a korakov, ki so potrebni v tem oziru, vlada v Carigradu še ni storila. Energičen korak, ki ga je storila Francija s tem, da je odposlala nekaj svojih ladij v turško vodovje, je sultanu toliko imponiral, da je naročil turškemu poslaniku v Parizu, naj gre takoj k zunanjemu ministru Delcasseju in mu uradno sporoči, da je sultan voljan rešiti vse francoske zahteve, čim se umakne francosko brodogradje. Po tem dogodku je Delcasse naročil poslaniškemu svetniku v Carjemgradu, Babstu, naj vpraša sultana, kako poročstvo je voljan dati Franciji, da bo res izvedel, kar je obljubil. Na to vprašanje pa dosedaj še ni nikakega odgovora. Iz tega je razvidno, da se hoče sultan tudi v tem slučaju izviti na znani zviti način. Sultan bi se rad oprostil francoskega pritiska, potem pa zopet vztrajal pri svojem prvotnem sklepu, da se namreč ne uda Francozom. Toda pričakovati je, da mu sedaj zvijača ne bo pomogla iz zagate.

Angleški poraz pri Bethelu

ki se je pripetil dne 1. t. m., bo dal burskim četam in vsem burskim prijateljem novega poguma za vztrajnost v nadaljnjem težavnem boju. O tem porazu so nam na razpolago dosedaj samo Kitchenerjeva poročila, katerih menda ne bo mogla prezreti niti dunajska »Informacija«. Kitchener pravi, da je kakih 1000 Burov severozahodno od Bethela blizu Berkenlaagte ob času, ko je kraj pokrivala gosta megla, s toliko silo napadlo zadnji del armade polkovnika Bensaona, da je bil takoj brez moči. Bil se je nekaj časa ljut boj na obeh straneh na zelo kratko razdaljo, toda sovražnik je bil v premoči in se je umaknil še le tedaj, ko se je približal polkovnik Barter z večjim pomočnim oddelkom. Kitchener pravi, da je šel sovražnik proti vzhodu. Angleške izgube v tej bitki so naravnost uničevalne. S polkovnikom Bensonom, ki je izdihnil takoj na bojišču, je ubitih in ranjenih 26 častnikov, izmed moštva pa menda noben ni ostal nepoškodovan. Poleg tega so ugrabili Buri oba topova, ki so jih imeli Angleži seboj. Kitchener se sicer nadeja, da so jih pozneje dobili nazaj, toda če so jih Buri res izpustili iz rok radi tega, ker bi jih bila ovirala, sta gotovo popolno nerabna. — Kraj, kjer so imeli Angleži toliko smolo, leži v Transvalu mej Middelburgom ob delagoški železnici in Standertonom. Blizu tega kraja je bil pred 14 dnevi general Botha, o katerem so gotovi krogi vedeli veliko povedati, da je obkoljen in se ne more več ganiti. S tega mesta je potem Botha »ušel«, njegovi oddelki so se pa popolno »razpršili«. Sedanji angleški poraz pa dokazuje, da ni bilo resnično ne eno, ne drugo poročilo in je prav lahko mogoče, da je bil ravno Botha tisti, ki je tako izborno

porazil Bensonov oddelek, ko je prišel iskat »izgubljeni« klobuk.

Rasno.

Sultan proti jezuitom. Sultan je izdal irado, ki prepoveduje iz Francoske izgnanim jezuitom, naseliti se v Turčiji. — Nemški cesarski dvor se letos po zimi ne preseli iz Potsdama v Berlin. Vzrok je baje bolehnost cesarice in ker je cesar nejevoljen na razne odredbe mestnih oblastij. — Z Ogerskega se poroča, da je došlo zbornici 85 pritožb proti nepravilnim volitvam. — Viktor Emanuel razsodnik. Med Angleško in Brazilijo je razpor glede meje. Obe vladi ste naprosili laškega kralja, naj on razsodi za deva.

Književnost in umetnost.

»Dom in svet«

št. 11. prinaša sledečo vsebino:

Ivan Macun. Njegovo življenje in delovanje. — Sestavil dr. Karol Glaser, Bršljan in bodičje. 22., 23., 24., 25. Zložil Anton Medved. Od hiše do hiše. Povest iz našega kraja. — Spisal Podgoričan. (Dalje.) Ko pride skozi log... Zložil Cvetko Slavin. Za ciljem. Zložil Leo Levič. Poslednji akt. Povest iz iteratovega življenja. — Spisal Ivo Trošt. (Dalje.) Iz početka češke znanstvene književnosti. Spisal dr. Evgen Lampe. Posavski večeri. Zložil Silvin Sardenko. Oranž in citrone. Pod italijanskim nebom utrgal Fr. S. Finžgar. (Dalje.) Jesenske rože. Zložila Ljudmila. Do zmage! Po prijateljevih pismih priobčil J. Osaben. (Dalje.) Jesenska romanca. Zložil Cvetko Slavin. Izraz in posoda. Zložil Anton Medved. Srečanje. Zložil Leo Levič. Drobnogled in drobni svet. Spisal kanonik Ivan Sušnik. (Dalje.) Cigave so gomile? Zložil Silvin Sardenko. Za drobitnico kruha. Socialna slička. — Zapisal Ivan Marin. Tyho Brahe in njegov svetovni sestav. Priobčil dr. Evgen Lampe. Književnost. Slovenska književnost. Za srečo. — Deseti brat. — Poročilo o II. slov. katol. shodu. — Roza Jelodvorska. — Navodilo za pouk v spiski. — Hrvaška književnost. Vienac Splječanin Marku Maruliću. — Dinka Politea izabrani članci. — Povjest Hrvata. — Rуска književnost. Červonnorusskie otzvuki. — Iz drugih književnosti. Roman Sebastian Zängerle. — Glasba. Cecilija I. del. — Prochazkove skladbe. To in ono. Nase slike. — † Dr. Lenart Klofutar. — † Jakob Alešovec. — Milan Kresič. — Hrvaški modernisti. — »Matica Srpska«. — Dr. Antonin Lenz. — Dva poljska grobova. — Malorusko slovetvo. — Maloruski slikar Ivan Turš. — Borba proti analfabetom na Ukrajini. — Novi predsednik severno-ameriških Zveznih držav Roosevelt. — Docentke. — Dežela brez tiskanih knjig. — Slike. Ivan Macun. Estera. Pri šahu. Poljanec. Zagorje ob Savi. Vinjeta. Cigave so gomile? Tycho Brahe. Brahejev svetovni sestav. Blagoslovljenje cgelnega kamena pri »Škofovih zavodih« v Št. Vidu nad Ljubljano. Fotograf. Iv. Kotar. Otvoritev jubilejnega mostu cesarja Franca Jožefa I. v Ljubljani. Fotograf. Iv. Kotar. Roosevelt, novi predsednik Združenih držav severno-ameriških.

Za tamburaše.

Profesor Milan Stahuljak, profesor na gimnaziji v Senju (hrvaško Primorje) nam piše, da je izdal pred dvema letoma tamburaške partiture, med njimi tudi slovenske kompozicije, katere so ugajale in vspele. Zdej zopet izdaje tamburaške partiture, med katerimi bodo izšli tudi »Slovenski narodni napevi«, in prosi slavna tamburaška društva, naj se mu izvolijo prijaviti, da jim dopsilje popis izdanih partitur.

»Novih akordov«

je izšla 3. številka. V njej je temno melanholični Lajovičev »Adagio«, Jenkov narodni dvospev »Na tujih tleh«, Jerčev dvospev s tenor- in baritonsolo »Lahko noč!«, Pohorjev fini samospev »Na poljani«, Hoffmeisterov nežni četverspev »Leži polje ravno«, dr. Krekova koračnica »V planinski raj« in Laharnarjev veseli moški zbor »Moj dom«.

Dopisi.

Iz D. M. v Polju, 2. novembra. Včeraj, na dan vseh svetnikov, popoldan zapel je pevski zbor našega bralnega društva na pokopališču v Polju tri žalostinke. Zelo smo se čudili, da je zbor mladih moči v tako kratkem času tako mogočno napredoval. V prvi vrsti gre hvala našemu neutrudljivemu g. kapelanu M. Riharju, kateri je z velikim naporom in železno vztrajnostjo podučeval mladeniče v petju. Kakor vsaki dobri stvar, nasprotovalo se je tudi mlademu zboru ter se na razne načine zabavljalo. Toda liberalno pevsko društvo »Sloga« v Vevčah propada in poka, tako da je pričakovati vsaki

čas vabil na pogreb. To pa zato, ker bi se prav imenovali moralo »Nesloga«. Zaničljivo je Kulavič imenoval naš pevski zbor »Angelska struna«, ker je v njem več pevcev iz »Marijine družbe«. A mi lahko rečemo: Če gre tako naprej, bo »Angelska struna« še dolgo donela, ko bo »Sloga« nesloga pokopala. V.

Iz Mengša 2. nov. V svoji razburjenosti je g. Peter Sirc, učitelj v Mengšu, med vrsticami zadnjega »Slovenčevega« dopisa preveč bral, kar ni šlo na njegovo adresu. Naj si nikar ne domišlja, da ga štejemo med agitatorje, saj vemo, da ni zato. In on kot tak v »Slovencu« niti imenovan ni bil, (kakor smo zvedeli, je bil neki Korbar, o katerem se je mislilo, da je pensioniran učitelj, ker je tu menj znana oseba.) Če bi liberstranka njega za to izbrala, bi še tisto, kar ima pri nas, zaagitirala. Zato naj dotični roboti poziv v »Sl. Nar.«, v katerem pravega dopisnika, za katerega on sam ve, imenuje ostudnega brezsravnega obrekovalca itd., lepo vtakne v svoj žep in premišljuje, kako se je vrezal. S tem je šel po vodi tudi ves učinek, katerega je mislil napraviti z »ligvorijansko moralno teologijo.« Pustite, pustite jo v miru, ker je še nikoli v rokah niste imeli! Ah, hudo je pa res — najbolj zabeljeni del dopisa, pa tako povsem zastonj!

»Klerikalni hujskač«, pravite, ne prizanaša celo orožniku in vendar ste brali v »Slov.«, da je orožnik sam nedolžen, ker opravlja svojo službo po ukazu višjih. Čemu se toraj v svojem dolgovoznem dopisu potite in mahate po zraku, kakor bi bili najeti? Saj prav za prav tudi vam prizanašamo, ker vam samo svetujemo, da le še prosite od tod, kar ste že res prostovoljno storili. S tem vam le dobro želimo.

Zagovor g. Sirca, da ni bil zoper to, da bi se učitelstvo škofu poklonilo, pa ni vreden piškavega oreha. Radi verjamemo, da ni nikogar nagovarjal, kar tudi mi nismo trditi in ga tudi noben poslušal ne bi bil; a če bi šlo po njegovem, bi se noben »zaveden« učitelj ne smel udeležiti slovesnega škofovega sprejema. Zato nobeno dlako cepljenje tu ne pomaga. Kdor pripozna, da se z vidno nezadovoljnim obrazom udeleži kake slavnosti, a v istem stavku trdi, da se je udeleži prostovoljno, tak — fino rečeno — ne ve, kaj piše. Hm! je bilo kislo grozdje, pa je vendar prostovoljno vanj vgriznil. Na dokaze njegove priljubljenosti smo pa še vedno radovedni.

Sicer naj pa ne izziva onega, na katerega čika v dopisu; dotični gospod ima pripravljeno, če hočete, hujši kaliber.

Nekaj je, na kar bi bil kmalu pozabil. Črno na belem je g. Sirc v »Nar.« pribil in s podpisom potrdil, »da čuti, da je v Mengšu potreben.« Nak, ta je bila pa za naše in njegove maslo prehuda. Za odkritje tega njegovega sladkega čutenja smo mu hvaležni Slobodno mu, če hoče, naj čuti magari, da je za na luno potreben, a ljudstvo med katerim živi in še kdo drugi, čutijo — drugače.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 4. novembra.

Osebnosti. G. Ljubivoj Škerlj, suplent na novom. višji gimnaziji, je dne 25. oktobra t. l. na graškem vseučilišču dovršil iz klasične filologije izpit za učitelja na gimnazijah. — Umrli je v Mengšu upokojeni učitelj g. Fr. Česnik. — 25letnico svojega učiteljevanja bode 6. t. m. praznoval g. J. Škerbinec, učitelj v Višnji gori.

Novo ljubljansko pokopališče. V eni prihodnji sej bode g. župan Ivan Hribar predložil obč. svetu naslednje predloge: Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane izreka, da je glede na vlogo upraviteljstva pokopališča pri sv. Krištofu z dne 7. maja neobhodno potrebno, da se napravi na primernem prostoru novo pokopališče. — Za primeren prostor v ta namen zde se občinskemu svetu zemljišča na severoiztočni strani mesta Ljubljane v oddaljenosti vsaj dveh kilometrov od severne meje južno železničnega kolodvora, kakor bode preurejen in prezidan na podlagi načrtov, ki so služili za podlago postajnej komisiji dne 11. junija t. l. z upoštevanjem morebitnih oblastveno dopuščenih sprememb teh

načrtov. — Upraviteljstvo pokopališča pri sv. Krištofu pozvati je, da se takoj loti naprave novega pokopališča ter da stvar pospeši tako, da bo mogoče že 1. dne maja 1903 na njem pokopavati. — Ko bi upraviteljstvo pokopališča pri sv. Krištofu brnilo se ustredi temu naročilu, pozove naj se, da izroči mestni občini iz pokopališčnih pristojbin za pokopališčne namene nabrani fond in mestna občina naj novo pokopališče napravi na svoje troške ter ga upravlja v lastnej režiji. — Od tistega dne, ko se otvori novo pokopališče, opusti se sedanje pokopališče pri sv. Krištofu in se ne bode na njem noben mrlič več pokopavati smel. — Upraviteljstvo pokopališča pri sv. Krištofu se pozove, da takoj, — najkasneje pa do 1. dne februarja 1902 — zveže meznarijo po posebnej govorilnici z ostalim telefonskim omrežjem v mestu. — Vsi ti sklepi prijavijo naj se c. kr. deželni vladi, katera se naprosi, da jim pritrudi.

Občinski svet ljubljanski ima redno sejo jutri v torek dne 5. novembra t. l., ob 5. uri popoldne v mestni dvorani. Na dnevnem redu je: Mestnega magistrata poročilo o prošnji mestne občine ljubljanske za privolilo do uporabe za novo zgrajeno premogovo skladišče na dvorišču elektraranske centrale v Slomškovi ulicah. Personalnega in pravnega odseka poročilo o izvolitvi zastopnika mestne občine v »Verein zur Herstellung von Arbeiterhäusern«. Finančnega odseka: o oddaji tiskarskih del za prihodnjo triletno dobo; o županovem dopisu v zadevi nabave pohištva za mestno jubilejsko ubožnico; o prošnji odbora meščanske godbe za brezobrestno posojilo; o dopisu deželnega odbora v zadevi gradnje nove domobranske vojašnice. Stavbnega odseka: o prošnji podjetnice Ivane pl. Zhubrove za priplačilo k računu o dodaji lesa za temelje cesar Franc Jožefovega mostu; o kolavdaciji cesar Franc Jožefovega mostu; o uravnavi obrežja Ljubljane pri cesar Franc Jožefovem mostu; o ponudbi posestnika Valentina Leskoviča glede odstopa sveta pred njegovo hišo v Bohoričevih ulicah v Vodmatu. Policijskega odseka: o prošnji prof. sorskega zbora c. kr. velike realke glede imenovanja onih ulic, ki bodo vezale Vegove in Gospodske ulice; o prošnji nekaterih prebivalcev Gradišča, da bi se na knez Auerspergovem stavbišču gradila nova tržnica. Direktorija mestnega vodovoda poročilo o ustanovitvi službe drugega kurjača pri vodovodni zajemalnici v Klečah. Regulačnega odseka: o nakupu hiš Pohlavkine ustanove v Krakovem; o določitvi odškodnin za svet, katere bi mestna hranilnica od eventualnih stavbišč mestni občini za razširitev dotičnih ulic odstopiti morala; o ponudbi Ivana Gražarja za nakup njegove hiše »pri Šikcu« v Vegovih ulicah; o ponudbi Josipa Kušarja za nakup njegove hiše v Kolodvorskih ulicah; o ponudbi Josipa Schweigerja glede nakupa sveta, kolikor bi se ga potrebovalo od njegovega hišnega posestva za regulacijo Slomškovih ulic.

Nevarno obolel je v Velesovem vč. g. Josip Benkovič.

Zabavni večer »Meščanskega kluba« je včeraj navzočne člane in goste popolnoma zadovoljil. Meščanska godba je pod osebnim vodstvom gosp. Benišek a skrbel za izbran vspored in je radodarno pridala nekaj skladb. Zabava je bila, kakor vedno v »Meščanskem klubu«, prav zanimiva.

K stavki v slovenskem gledališču. Sobotno pojasnilo v »Slovencu« o stavki opernega zbora je vzbudilo po Ljubljani mnogo zanimanja. Mi smo se tudi to pti postavili za resnico in prav smešno je, ako nekaterniki v svoji zadregi hote napraviti radi tega zadevo »klerikalno«. Strašno slabo vest morajo imeti nekateri ljudje, da povsod vidijo samo »klerikalizem«. Občinstvo je prav zadovoljno, da je zbor dosegel zmago. G. tajnik Govekar je izjavil, da on ni pisal sramotilne notice o zboru v »Narod«, radi tega je bil zbor mnenja, da notica ni izšla od odbora. To zaveat mu je krepilo dejstvo, da g. Govekar navadno piše odborove izjave in je za tajniška dela tudi plačan. G. Govekar torej ni rekel, da notica

v »Narodu« ni od odbora in sedaj se res trdi, da je ona notica proti zboru prišla v »Narod« iz odbora. To je bilo tem žalostnejše. Le na Slovenskem je mogoče, da se na tak način od kake oficijelne strani nastopa napram domačim močem.

Sodalitas Ssmi Cordis za Ljubljansko dekanijo ima svojo konferenco v sredo 6. t. m. v knezoškofijski palači ob 10. uri.

»Gorenjec« in ravnatelj Hubad. Splošno spoštovanje, katero živa ravnatelj Hubad v mestu Kranju zaradi svoje delavnosti in nesebične požrtvovalnosti za kranjsko gimnazijo, malemu »Gorenjcu« ne pusti mirno spati. Sklenil je: če je že Sirc farbar, Hubad mora biti polfarbar in svet narfarbar, če tudi gre kranjska gimnazija rakom žvižgat. Pa kakor je »Gorenjec« sploh neukreten, tako je bil tudi pri tem prvem delu svojega poslanstva. Dregnil je v lonec in barva se mu je vtila po črepinji, da se mu vse smeja. Sedaj prihajajo čudne reči na dan. Izvedelo se je, da večina odbora »Dijaške kuhinje« ni politično nepristranska, ampak izvoljena prav iz tiste liberalne večine občinskega odbora, ki se da voditi od urednika »Gorenjca«, in da je tedaj sorodstvo med odborom in »Gorenjcem«, oziroma pisateljem članka zoper Hubada, očividno. Niti jeden član občinskega odbora protiliberalne stranke ni bil voljen v odbor »Dijaške kuhinje«. Izvedelo se je, da odbor »kuhinje« svojega poročila ne pošlje niti gimn. ravnatelju, od katerega je bil podpisan z doneski. Izvedelo se je, da dijaki v kuhinji lahko dobe ne le slabega krompirja, ampak tudi »Narod« in »Gorenjca« in še kaj več. Za take stvari pa vendar ravnatelj Hubad ne bo več dajal svojih grošev. Podpirati ne more kuhinje, kjer se v gostilni bero listi, ki njega mažejo, to lahko ume vsak otrok. Zato je pa meščanstvo tembolj ogorčilo »Gorenjčevu« podtikanje, kakor da bi ravnatelj Hubad pošteno ne ravnal pri delitvi darov iz svoje podporne zaloge. To je frivolna nesramnost. Do zadnjega vinarja se ravnatelj Hubad lahko izkaže z računi vsakemu podporniku zaloge. Račune pošilja vsako leto deželni vladi, v rokah ima pobotnice od 200 podpirlanih dijakov in le liberalna predrznost se more povspeti do zahtevanja, da bi ona pregledovala račune. Ravnatelj Hubad objavlja poročilo o podporah v gimnazijskem programu istotako, kakor delajo ravnatelji na drugih avstrijskih gimnazijah, kjer imajo podporne zaloge. »Gorenjčevu« pozivanje o računih je tedaj neutemeljeno in sumničenje do skrajnosti podlo. Pisatelj »Gorenjčevih« napadov se je grozno opekel, cvilil bode pa še le čez nekaj časa, ko bode pri »Dijaški kuhinji« začelo — cviliti. Dotlej pa odboru »Dijaške kuhinje« priporočamo v premislek »Gorenjčeva« neotesana izzivanja.

Več kranjskih meščanov.

Iz Kranja se poroča: Pretečeno soboto, na vernih duš dan, se je ponesrečil hlapec g. Omerse Jurij Zeunig iz Čirčič. Splašil se mu je konj in padel je tako nesrečno raz voz, da si je prebil črepinjo in dobil več drugih ran. Duhovnik ga je previdel s sv. oljem in ko se je nekoliko zavedel, tudi spovedal. V nedeljo zjutraj je vzdihnil. — Bodite pripravljene, ker ne veste ne ure ne dneva!

Vodovod novomeški se pridno dela. dasiravno jim vreme precej nagaja. Jarke za cevi kopajo že od Božjega groba do Kandije. Kakor se kaže, že ne bodo Novomeščanje še letos »Težkega studenca« pili. Bog daj, da bi ga prihodnje leto gotovo, kajti dela je še grozno veliko, najhujše pa še pride.

Ljubljanske novice. Posestvo starega parnega mline so kupile usmiljene sestre. — Gostilno pri črnem medvedu prevzame v sredo gosp. Rus. — Mestni zdravstveni svet opozarjamo na prehitro vozarjenje elektriške železnice na Dunajski cesti. Železnica vzdiguje tolik prah, da bi bilo z ozirom na zdravstvene razmere železi nekoliko umerjenejši voznje. — Protestantska agitacija. Protestanti po raznih mestih ustanovljajo takozvana »Društva za krščanske mladeniče«, potom katerih razširjajo agitacijo za »Proč od Rima!« Sedaj je prišel glavni tajnik teh društev Kristijan Philidius iz Genfa v Ljubljano in bo jutri v prote-

stanški cerkvi predaval. — Mladitatici. V soboto zvečer ste bili aretovani v prodajalnici gosp. J. Milavca dve mladi tatici 15letna Marija Zajc od D. M. v Polju in Karolina Pečar iz Dobrunj. Ukradli ste g. Miklavcu tri ženske jope in dve pelerini. Tatici ste že enkrat kradli tudi klobasice v šolskem drevoredu. Policija je bila toliko prijazna, da ju je dala fotografirati. — Kap z a d e l a je včeraj zjutraj na frančiškanskem mostu 73letno zasebnico Nežo Bolha, stanujočo v Wolfovi ulici št. 4. — Napad. V Lattermanovem drevoredu je danes ponoči napadel hlapec Martin Zakošek mizarškega pomočnika Tomaža Kavčiča. Sunil je Kavčiča, s katerim se je v neki gostilni v Šiški sprl, z nožem v hrbet. Težkoranjega Kavčiča so prepeljali v bolnico. — Kolesar povozil je v Kolizejski ulici 12letno hčerko Ivano Stražišar — Mesečen je hodil danes ponoči po Karlovski cesti 14letni Metod Ažman v samih hlačah, zavil v rjuho. Stražnik Kržan ga je srečal in stresel, na kar se je Ažman »prebudil«. Stražnik ga je odpeljal domov.

Prememba posesti. Restavracijo g. Antona Pavšiča v Gorenji Straži je kupil z vsemi k posestvu pripadajočimi poslopji vodja kmetijske šole na Grmu, g. R. Dolenc za 14.400 kron.

Lepe razmere v Celovcu Kakor je znano, celovski mestni svet noče dopustiti, da bi se novo pokopališče blagoslovilo. Ves trud knezoškofov je bil zaman. Ker je Celovec po veliki večini seveda katoliško mesto, je sklenil škof napraviti še drugo katoliško pokopališče, ki bi se po cerkvenih postavah po cerkvenem obredu blagoslovilo. Škof je v svoji velikodušnosti in gorečnosti sam ponudil toliko denarja, da stolna župnijska cerkev kupi potrebni prostor. Toda glavarstvo ni dalo dovoljenja, češ, stolna cerkev je revna in če sicer brez mestne občine ne more izhajati, tudi svojega pokopališča ne more in ne sme napraviti! Liberalni listi so se silno razveselili tega odgovora c. kr. okr. glavarstva. Ob enem pa so steknili neki odlok kongregacije za razširjenje sv. vere, ki pravi: »Če kje ni mogoče pokopavati na blagoslovljenih pokopališčih, naj se vsak grob poprej posebej blagoslovi, preden se truplo izroči zemlji«. S tem odlokom najvišje instance v verskih stvareh (!) kakor pravi »Grazer Tagblatt« — ko bi le judje o katoliških verskih stvareh vedno ne gobezdali, ko so se vendar že tolikrat tako neusmiljeno blamirali! — s tem odlokom torej hočejo protestirati proti škofu, pritožiti se na nadškofa v Solnograd in na papeža v Rim! Kakor da je kongregacija odločila, da se ne smejo blagoslavljati pokopališča! Cerkev marveč hoče imeti blagoslovljena pokopališča. Le če kje to ni mogoče, če kje to cerkvi krivično zabranijo, tam velja odlok kongregacije! In celovski liberalci pa mislijo, da jih bo papež še pohvalil! Kaj ne, zato, ker imajo tako malo cerkvenega duha, da kratijo cerkvi tiste pravice, ki ji po božjem pravu pristojne?! Ti ljudje se na vsak način hočejo pred svetom osmešiti!

Za laško vseučilišče v Trstu. Rektor graške univerze je dovolil laškimi vseučiliščnikom, da so imeli v neki sobi vseučilišča shod. Na shodu so laški vseučiliščniki zahtevali ustanovitev laškega vseučilišča v Trstu. »Piccolo« razpravlja dogodke v Inomostu in na Dunaju in pravi, da je sedaj najnujnejša zadeva vseh laških občin odposlati na drž. zbor peticije za ustanovitev laškega vseučilišča v Trstu. Mesto Trst je sklenilo te peticije izročiti drž. zboru posredovanjem posl. Hortisa.

Nova mestna hiralnica v Gorici. Te dni se preseli v novo goriško mestno hiralnico 80 ubogih. Stari prostori, kjer so dozdej bili ti ubogi, se porabijo za zdravljenje kroničnih boleznij. S tem se ustanovi oddelek, katerega do zdaj še ni bilo v Gorici.

Samomor Ljubljancana v Celju. Dne 31. pr. m. se je zvečer s poštnim vlakom pripeljal iz Ljubljane v Celje trgovski potovalec Avgust Pogačar, rojen l. 1862 v šentpeterski fari v Ljubljani. Dne 1. t. m. se je vrgel iz neke hotelske sobe v drugem nadstropju na ulico. Prepeljali so ga v celjsko bolnico, kjer je umrl.

Afera Wallburg. Sestra Ernsta Wallburg, Klodilda, soproga bivšega gardnega častnika Simicsa, ki je tudi aretovana, se nahaja že na ljubljanskem žabjaku. Obnaša se jako dostojanstveno. Klodilda je rojena ljubljanka. Pred ljubljanske porotnike Ernst Wallburg skoro gotovo ne pride. Njegovi prijatelji delajo proti temu, da je Wallburg na Ogerskem rojen, ako pa je res nezakonski sin, tedaj se njegovo državljanstvo ravna po materi, ki je bila Ogerka. V tem slučaju pa bi po trditvi njegovih prijateljev celo ne mogel biti izročen kakemu neogerskemu sodišču. Iz Inomosta se nam danes o tej zadevi poroča, da je ondi aretovani Maks Staudinger že priznal, da je ponaredil ono listino, na katere podlagi so Wallburgovi trdili, da so iz morgantičnega zakona nadvojvode Ernsta. Staudingerja odposljejo danes ljubljanskemu sodišču. »Neue Freie Presse« javlja, da bode skoro gotovo obravnava v tej sferi pred ljubljanskimi porotniki že tekom prihodnjega porotniškega zasedanja prve dni decembra tega leta. Ernst Wallburg in Staudinger sta v garnizijski bolnici iztrgala iz poročne knjige dva lista, dobila tako podpis takratnega kurata Zamejca in sestavila potem v enega iztrganih listov matrike sleparsko listino, katero sta potem fotografovala in na to v Švici izdala brošuro, ki je imela tudi sliko dotične listine. Brošura je bila v Avstriji konfiskovana.

Hrvaške volitve. Iz hrvaškega kotara ob kranjski meji se nam piše: Volivno gibanje pri nas je v polnem tiru, a čisto po mažarskem vzgledu. Občinarji med seboj ne smejo občevati. Vsakdo mora biti doma, da se ne napravi kaka »zarota.« Mi se počutimo, kakor da bi imeli obsedno stanje po celi Hrvaški. Občinski predstojniki in bilježniki kakor divji in stekli agitirajo za mažaronske kandidate. Nedolžne ljudi love in jih zatvarjajo. Poštni uradi so postali »črni kalineti«. Kotarski predstojniki in učitelji so postali naenkrat silno goreči in tekmujejo med seboj, kdo bo bolje ustregel vladni komandi proti združenju opoziciji. Nasilje je na vse strani. Volivne listine so izkvarjene, v mnogih krajih čisto krivično sestavljene. Vse je narejeno tako, da bo zmagala zopet mažaronska Khuen-Hedervaryjeva stranka. Ubogi Hrvat!

Novo delo Perosijevo. Slavni duhovnik skladatelj Perosi je zložil novo glasbeno delo »Mozes«. To novo Perosijevo delo se bode prvič proizvajalo v drugi polovici novembra v Perosijevem salonu v Santa Maria della Pace v Milanu.

Telefonska in brzejavna poročila.

Gorica, 4. nov. Zaupni shod društva »Sloga« v Biljah sijajno uspel. Navzočih do 350 zaupnih mož iz vse okolice. Govorili dr. Gregorčič, profesor Berbuč, kurat Rojic. Navdušenje splošno, burno pritrjevanje.

Kobarid, 4. nov. Shod »kat. pol. in gosp. društva za Kobariški okraj« na Kamnem se je obnesel izvrstno.

Dunaj, 4. nov. »Montagszeitung« javlja, da je kriza Rezek z današnjim dnem poravnana. Rezek je imel v tej zadevi 3 uri trajajoč pogovor, katerega rezultat ni bil nepovoljen. Sedaj se govori o drugi ministerski krizi, pri kateri je prizadet poljedelski minister glede svojega stališča v terminski kupčiji.

Rim, 4. nov. Garibaldijanci so priredili velikanske demonstracije proti Avstro-Ogerski radi zavoda sv. Jeronima.

Kodanj, 4. nov. Grški princ Jurij se e večeraj povrnil v Atene.

London, 4. nov. Bensonov poraz je napravil tu zelo uničevalen utis. Sodi se, da ne ostane brez političkih posledic.

Pretorija, 4. nov. Večera so objavili imena nadaljnih 17 burskih voditeljev, ki jih trajno preženo iz Južne Afrike.

Pretorija, 4. nov. Reuterjev urad javlja, da je oddelek, ki je porazil polkovnika Bensaona, vodil general Botha, ki se je združil z drugim oddelkom, ki je pred kratkim operiral blizu Bethela.

London, 4. nov. Iz Newcastle dohaja poročilo, da so ujeli vstaškega vodjo Kristijana Botha.

Zitne cene

dné 2. novembra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K	—	do	—
» » pomlad 1902		8-72	»	8-73
Rž za jesen		—	»	—
» » pomlad 1902		6-57	»	6-57
Koruza za jesen		5-65	»	5-79
» » maj-junij 1902		5-65	»	5-66
Oves za jesen		—	»	—
» » pomlad 1902		7-74	»	7-75

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K	—	do	—
» » april 1902		8-49	»	8-50
Rž za oktober		—	»	—
» » april 1902		7-24	»	7-25
Oves za oktober		—	»	—
» » april 1902		7-43	»	7-44
Koruza za oktober		—	»	—
» » maj 1902		5-32	»	5-33

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K	8-35	do	8-35
» » južne žel.		8-50	»	8-90
Rž		7-35	»	7-60
Ječmen		7-20	»	8-60
» » ob Tisi		6-75	»	7-75
Koruza ogerska		5-70	»	5-80
Cinkvant		6-80	»	7-25
Oves srednji		7-55	»	7-80
Fižol		7-75	»	10-75

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrevi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
2	9. zveč.	747-6	2-4	sl. svzh.	jasno	
3	7. zjutr.	746-7	-1-0	sl. svzh.	oblač.	0-0
	2. popol.	745-2	6-1	sl. szah.	del. obláč.	
3	9. zveč.	744-9	3-1	sl. szah.	del. obláč.	
4	7. zjutr.	743-9	-2-1	sr. svzh.	jasno	0-0
	2. popol.	742-3	7-0	sr. jivzh.	»	

Srednja temperatura sobote 3-0°, normale: 6-9°. Srednja temperatura nedelje 2-7°, normale: 6-6°.

V trgovini z železnino in kuhinjsko opravo Andr. Druškovića naslednik **Valentin Golob**, Ljubljana, Mestni trg št. 10, se

učenec

takoj sprejme. 1041 3-3

Harmonij,

dobro ohranjen, delo dunajske tvrde, štiri in pol oktave s tremi spremeni, je na prodaj po najnižji ceni v Ljubljani, Karlovska cesta št. 3. Kupci naj bi se tukaj oglašili dné 5. novembra t. l. popoldne od 2. do 3. ure.

1062 1-1 **Luka Armeni**, organist.

Hiša,

v koji se nahaja že nad 30 let obstoječa trgovina s kislim zeljem, krompirjem in drugimi delničnimi izdelki, se radi smrti gospodarja prodá iz proste roke. Zraven hiše je tudi lep sadni vrt, hrib, 2 velika skladista, klet, šupa, 4 travniki, god in blev za žvino. Natančneje se poizvé v Ljubljani, Hradeckega predmestje št. 23. 1054 3-1

Dunajska borza.

Dné 2. novembra.	
Štupni državni dolg v notab	98-50
Štupni državni dolg v srebru	96-35
Avstrijska zlata renta 4%	118-65
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	95-60
Ogerska zlata renta 4%	118-40
Ogerska krona renta 4%, 200	93-—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1598-—
Kreditne delnice, 160 gl.	618-50
London vista	239 07 1/2
Švabski drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-16

20 mark	23-44
20 frankov (napoleonov)	19-03
Italijanski bankovci	92-55
C. kr. cekini	11-31
Dné 2. novembra.	
3-2% državne srečke l. 1864, 250 gl.	190-50
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	170-—
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	217-—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95-10
Tisne srečke 4%, 100 g'd.	143-75
Dunavske vravnave srečke 5%	263-25

Svarilo.

Podpisavec svari s tem vsakogar, njegovi soprogi **Apoloniji Žul** roj. **Centa** denar ali denarne vrednosti dajati, ker on ni na noben način plačevalec.

Jernej Žul,

1049 2-2 posestnik in zidar, Illova št. 46.

Oljnaté barve v kositarnih škatljicah za uporabo se dobé pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciškanske ulice 228 5 12-4, Vnanja naročila proti povzetju.

A 137/1
5

Oklic

1065 1-1

v sklicevanje ostalinskih upnikov.

C. kr. okrajna sodnija v Ribnici pozivlja vse upnike, kateri imajo kaj terjati iz zapuščine dné 15. julija 1901 brez oporoke umrlega **Jožefa Koširja**, posestnika iz **Travnika št. 122**, občina Loški Potok, da naj se dné **19. novembra 1901** oglašé pri c. kr. notarju g. **Ignaciju Gruntarju** v Ribnici ter svoj zahtevek napovedó in dokažejo, ali do tega dne svoje prošnje tusodno pismeno uložé, sicer bi do zapuščine, ako bi s poplačanjem naznanjenih terjatev pošla, ne imeli nobene pravice več, razun kolikor jim pristoja kaka zastavna pravica.

C. kr. okrajna sodnija Ribnica,

dné 30. oktobra 1901.

Prodajalnica v najem.

Od 1. februvarija naprej oddá se v poslopji meščanske imovine v Ljubljani **jedna v Lingarjevih ulicah** prtilično ležeča **prodajalnica v najem.** Pojasnila daje in ponudbe sprejema mestni gospodarski urad o navadnih uradnih urah.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 29. oktobra 1901.

1064 1-1

Št. 35.797.

1000 3-3

Razglas

stavodolžnim mladeničem.

Mestni magistrat ljubljanski gledé rednega nabora leta 1903 nastopno razglašá:

1. Vsi v Ljubljani stanujoči leta 1879, 1880 in 1881 rojeni mladeniči imajo se, negledé na njih rojstni in pristojni kraj,

tekem meseca novembra 1901

pri podpisnem uradu k zabeležbi zglasiti.

2. Mladeniči, ki nimajo domovinstva v Ljubljani, naj prinesó s seboj dokazila o starosti in pristojnosti.

3. Začasno odsotne ali bolne mladeniče smejo zglasti stariši, varuhi ali drugi pooblaščenci.

4. Oni, ki si hočejo izprositi kako v §§ 31, 32, 33 in 34 vojnega zakona navedenih olajšav, morajo po predpisu opremljene prošnje vložiti meseca **januarija** ali **februvarija 1902** pri podpisnem mestnem magistratu, **najkasneje pa na dan glavnega nabora** pri naborni komisiji.

5. Onim, ki želé, da se jim dovoli stava zunaj domačega nabornega okraja, je o priliki zglastitve vložiti **opremljene prošnje**, ter se ob enem lahko oglašé in izkažejo pravico do kake v §§ 31, 32, 33 in 34 vojnega zakona omenjene olajšave.

6. Sinovi aktivnih vojaških oseb in oni mladeniči, ki so nameščeni pri vojni upravi (vojni mornarici) in so še stavodolžni, se morajo ravnotako zglastiti.

7. Kdor preze dolžnost zglastitve, in v obče iz vojnega zakona izvirajoče dolžnosti, se ne more opravičevati z nevednostjo o dolžnostih, katere mu nalaga vojni zakon.

Stavljenci, ki opusté zglastitev, ne da bi jih bila zadržala kaka nepremagljiva ovira, so krivi prestopka in se kaznujejo z **globo 10—200 K** ali s temu primernim zaporom.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane.

dné 11. oktobra 1901.

V prijazno uvaževanje priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo na

sv. Jakoba trgu št. 6 v Ljubljani

ravno nasproti cerkve sv. Jakoba nahajajočo se

špecerijsko in delikatesno trgovino

v kateri postrežem vsestranski z najboljšim, vedno svežim blagom po najnižji ceni.

Cenjene gospodinjé opozarjam osobito na svojo doma s pomočjo najpripravnejšega novega stroja **žgano vsakovrstno kavo**, katere ni zamenjati z drugie v kupčiji se nahajajočo tvorniško žgano kavo. — **Velika zaloga pristno garantiranega ruma, konjaka in ruskega čaja in južnih vin.** Velepoštovanjem

1047 6-2

Fran Bergant, špecerijska in delikatesna trgovina.

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za sruhe pri žrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulanina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba **„MERCUR“** l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni vrti za dosego kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti **na loženih glavnicah.**